

2. Dredge S. Children's reading shrinking due to apps, games and YouTube. *The Guardian*. September 26, 2013. URL: <https://shorturl.at/oDJKM> (дата звернення: 23.11.2023)
3. Holdren T. Using Art to Assess Reading Comprehension and Critical Thinking in Adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 2012. Vol. 55(8). P. 692–703.
4. TechDoQuest. Why GenZ is the most success-oriented generation. URL: <https://shorturl.at/klJVZ> (дата звернення: 23.11.2023)

Сидоренко Юлія Олександрівна,
аспірантка кафедри української літератури,
методики її навчання,
історії культури та журналістики,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ОБРАЗНО-МІФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМИ-ФЕЄРІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ЛІСОВА ПІСНЯ» НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Драма-феєрія Лесі Українки «Лісова пісня» представлена в шкільних програмах з української літератури для 10 класу (профільний та рівень стандарту). Державні вимоги до навчальних досягнень здобувачів освіти орієнтують на розуміння фольклорно-міфологічної основи сюжету, вміння розкривати порушені проблеми, характеризувати образи, визначати їх символічність [2].

Драма-феєрія Лесі Українки «Лісова пісня» вражає багатством міфічних образів. У творі можна виділити кілька груп таких персонажів (лісові, водяні, польові, побутові істоти, дендрологічні образи), персоніфікацію абстрактних категорій (Доля, Біда, Злидні), розгорнуті ідейно значущі міфологеми (перевтілення у вербу й вовкулаку, переродження) та окремі міфологеми символічного значення (очі). Кожен міфічний образ – носій певних людських

якостей та почуттів, тому все зображене набуває символічного значення. Його осмислення допомагає розкрити проблемно-тематичний зміст твору.

Опрацювання драми-феєрії крізь призму образів-персонажів, що мають міфологічне походження, дозволяє запропонувати спеціальний вид аналізу літературного твору – образно-міфологічний. Мета цього виду діяльності – навчити учнів аналізувати образи міфологічного походження у зв'язках з іншими елементами тексту, зокрема їхню роль у розгортанні тематики й проблематики твору.

Першим етапом образно-міфологічного аналізу є визначення у творі образів міфологічного походження та з'ясування їхнього первинного змісту. Ефективним методом пояснення міфологічної семантики стане словникова робота з довідниковими джерелами. Учні можуть заздалегідь підготувати повідомлення чи презентації про міфічних персонажів за матеріалами книги В. Войтовича «Українська міфологія» [1].

Словесник обов'язково вказує на авторське переосмислення відомих міфічних образів, використаних у драмі-феєрії. Для цього пропонуємо колективно скласти спеціальну таблицю, в якій буде розмежовано універсальне значення міфічного образу та його авторська трансформація.

Потім навчальну діяльність спрямовуємо на опрацювання головної проблеми твору – співвідношенні духовного й матеріального у житті людини. Проводимо евристичну бесіду, за питаннями, що націлюють визначити, які цінності, матеріальні чи духовні, для міфічних істот найбільш важливі, які світоглядні уявлення вкладено в ці образи, як поведінка міфічних істот унаочнює головну проблему твору.

Цікавою буде групова характеристика міфічних образів. Учитель ставить завдання визначити основні закони існування кожної з груп міфічних істот, розглядаючи епізоди їхньої взаємодії, та з'ясувати, які теми та проблеми їх об'єднують. Наприклад, лісові мешканці – свобода вибору, любов до природи; водяні істоти – дотримання порядку, покірність; хатні істоти (Злидні) – відплата

за негідну поведінку, персоніфіковані явища – відповідність своєму призначенню.

Після такої роботи доцільно окреслити тематику й проблематику твору максимально широко. Старшокласники визначають сенс існування, зображений за допомогою міфологізованої реальності загалом. Це любов і повага до прекрасного, гармонія та духовна рівновага. Далі зіставляємо цю тему з життєвими принципами героїв реального світу – Лукаша, дядька Лева, матері та Килини. Доречною на цьому етапі аналізу є бесіда:

- Як співіснують два протилежних світи (людей і міфічних істот) на одній території? Які теми й проблеми пов'язані з ними в тексті?

- Які життєві принципи сповідують одні, а які – інші? Чи збігаються вони? Що в них спільне або відмінне?

- У яких сценах взаємодії персонажів міфологічного та реального світів визріває, загострюється конфлікт? Які цінності при цьому відстоює кожна з груп?

- Як сукупна поведінка всіх персонажів унаочнює головну проблему твору?

Останній етап – узагальнення проблемно-тематичного змісту художнього тексту з урахуванням міфічних образів-персонажів.

Продуктивним стане вирішення проблемних питань на зразок: завдяки яким міфічним істотам Лукаш шукав і знайшов духовні орієнтири? Як Мавка вплинула на становлення особистості Лукаша? Чи зміг би герой вирішити конфлікт між прагматизмом і духовністю без взаємодії з лісовими мешканцями? Чому?

Узагальнювального характеру набувають запитання підсумкової евристичної бесіди:

1) Що дає авторське переосмислення міфічних образів для висвітлення теми матеріального і духовного у житті людини?

2) У яких сценах взаємодії персонажів міфологічного та реального світів визріває, загострюється конфлікт? Які цінності при цьому відстоює кожна з груп?

3) З якою метою поетеса використала міфологічну образність у драми-феєрії?

Отже, образно-міфологічний шлях аналізу ефективно здійснювати на основі різних підходів, зокрема вивчення авторського протиставлення міфологічного та реального світів, за допомогою якого Леся Українка розгортає роздуми про теми й проблеми загальнолюдського значення. Взаємопов'язаний аналіз міфологічних явищ та порушених поетесою проблем дозволяє цілісно осмислити художній зміст та форму його вираження й вийти на осягнення загальної концепції драми-феєрії «Лісова пісня».

Дидактична роль такої роботи полягає в стимулюванні й розвитку когнітивних та світоглядних можливостей старшокласників. Аналізуючи образи міфологічного походження, учні міркують над філософськими питаннями людського буття. При цьому дослідження елементів міфомислення надає діяльності школярів особливого спрямування, яке полягає в осягненні індивідуальної манери опрацювання Лесею Українкою образів української міфології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войтович В. Українська міфологія. Київ: Либідь, 2005. 664с.
2. Навчальні програми для 9, 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
3. Українка Леся. Вірші. Драматичні поеми. Харків: Фоліо, 2006. 351с.